

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:8

Tuomarin vastuun toteuttaminen

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:8

Tuomarin vastuun toteuttaminen

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2007

ISSN 1458-6452
ISBN 978-952-466-479-0 (nid.)
ISBN 978-952-466-480-6 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
21.6.2007

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Puheenjohtaja ja sihteeri: Lainsäädäntöneuvos Aki Rasilainen		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 6.2.2007	
Julkaisun nimi Tuomarin vastuun toteuttaminen			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Työryhmän tehtävänä on ollut harkita tuomarin vastuun toteuttamista niin, että sen muodot olisivat oikeassa suhteessa tuomarin riippumattomaan asemaan viranhoidossa. Erillisen tuomarivalvontalautakunnan perustaminen ei ole kuulunut ensisijaisiin vaihtoehtoihin.</p> <p>Tuomarin vastuuta käyttäytymisestään ehdotetaan laajennettavaksi sekä viranhoidossa että sen ulkopuolella.</p> <p>Tuomioistuimen päällikkötuomari voisi antaa tuomarille valtion virkamieslain 24 §:ssä tarkoitetun varoituksen virkavelvollisuuksien laiminlyönnistä. Nykyisin tuomarille ei voida antaa tällaista varoitusta. Tuomarilla olisi oikeus hakea päällikkötuomarin päätökseen oikaisua virkamieslautakunnalta. Virkamieslautakunta käsitelisi tuomarille annetun varoituksen sellaisessa kokoonpanossa, johon kuuluisi tuomariyhdistysten keskusjärjestön nimeämiä jäseniä. Nämä eivät kuitenkaan muodostaisi lautakunnassa enemmistöä. Eräät ylimmät tuomarit hakisivat kuitenkin oikaisua päätökseen joko korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden täysistunnolta.</p> <p>Tuomari voitaisiin määrätä pantavaksi viralta sakolla rangaistusta tahallisesta rikoksesta, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai muu vastaava rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina. Nykyisin viralta pano voi tulla kysymykseen ainoastaan joko virkarikoksesta tai muusta sellaisesta rikoksesta, josta rangaistus on vankeutta.</p> <p>Työkykynsä menettäneelle yleisen tuomioistuimen tuomarille antaisi hakemuksettoman eron edelleen se tuomioistuin, jossa tuomaria olisi syytettävä virkarikoksesta. Käytännössä tämä olisi useimmissa tapauksissa hovioikeus. Eroa koskeva asia käsiteltäisiin lainkäyttöasiana hakemusasioista säädettyssä järjestyksessä. Hovioikeuden päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden tuomarille eron antaisi kuitenkin korkein hallinto-oikeus.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) tuomari, tuomarinvastuu, viraltapano, varoitus, virkamieslautakunta			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 3/41/2007			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:8		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-479-0 (nid.) 978-952-466-480-6 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta 15,00€	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
21.6.2007

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
Ordförande och sekreterare Lagstiftningsrådet Aki Rasilainen		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 6.2.2007	
Publikation (även den finska titeln) Realisering av domarens ansvar			
Publikationens delar			
<p>Referat</p> <p>Arbetsgruppen har haft som uppdrag att överväga en realisering av domaransvaret på ett sådant sätt att formerna för det står i rätt proportion till domarens oberoende vid tjänsteutövningen. Inrättandet av en särskild domarövervakningsnämnd har inte hört till de primära alternativen.</p> <p>Domarens ansvar föreslås bli utvidgat såväl i fråga om tjänsteutövningen som utanför densamma.</p> <p>Domstolens chefsdomare skall för försummelser av tjänsteplikterna kunna ge en domare en sådan varning som avses i 24 § i statstjänstemannalagen. För närvarande kan en sådan varning inte ges en domare. Domaren skall ha rätt att hos tjänstemannanämnden yrka på rättelse i chefsdomarens beslut. Tjänstemannanämnden skall behandla varningen som getts domaren i en sammansättning som omfattar medlemmar som domarföreningarnas centralorganisation har föreslagit. Dessa skall dock inte utgöra majoritet i nämnden. Vissa högsta domare skall dock yrka på rättelse i plenum vid högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen.</p> <p>En domare skall kunna dömas till avsättning för ett uppsåtligt brott som straffats med böter, om arten av brottet, om det upprepats eller någon annan motsvarande omständighet i anslutning till brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara domare. För närvarande kan avsättning komma i fråga endast för tjänstebrott eller något annat brott för vilket straffet är fängelse.</p> <p>En domare vid allmän domstol som har förlorat sin arbetsförmåga skall fortsättningsvis utan ansökan entledigas av den domstol vid vilken domaren skall åtalas för tjänstefel. I praktiken är detta i de flesta fall hovrätten. Ärendet angående entledigande skall handläggas som ett rättsskipningsmål i den ordning som föreskrivits om ansökningsärenden. Hovrättens beslut skall kunna överklagas hos högsta domstolen. En domare vid förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen skall dock entledigas av högsta förvaltningsdomstolen.</p>			
Nyckelord domare, domaransvar, avsättning, varning, tjänstemannanämnden			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) JM 3/41/2007			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2007:8		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-479-0 (häft.) 978-952-466-480-6 (PDF)
Sidoantal	Språk finska	Pris 15,00€	Sekretessgrad Offentligt
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 6 päivänä helmikuuta 2007 työryhmän laatimaan ehdotuksen hallituksen esitykseksi tuomarinvastuun toteuttamista tarkoittavaksi lainsäädännöksi.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut lainsäädäntöneuvos Aki Rasilainen oikeusministeriöstä sekä jäsenenä laamanni Martti Kurri Kouvolan käräjäoikeudesta, hallitusneuvos Heikki Liljeroos oikeusministeriöstä, neuvotteleva virkamies Erik Strömberg valtiovarainministeriöstä ja valtiosyyttäjä Raija Toiviainen Valtakunnansyyttäjänvirastosta. Rasilainen on toiminut myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä on kokoontunut neljä kertaa ja se on kuullut asiantuntijana virkamieslautakunnan puheenjohtajaa ylituomari Heikki Jukaraista.

Saatuaan tehtävänsä valmiiksi, työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2007

Aki Rasilainen

Martti Kurri

Heikki Liljeroos

Erik Strömberg

Raija Toiviainen

Hallituksen esitys Eduskunnalle tuomarin vastuuta toteuttavaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi tuomarin vastuuta käyttäytymisestään sekä viranhoidossa että sen ulkopuolella.

Tuomioistuimen päällikkötuomari voisi antaa tuomarille valtion virkamieslain mukaisen varoituksen virkavelvollisuuksien laiminlyönnistä. Tuomarilla olisi oikeus hakea päätökseen oikaisua virkamieslautakunnalta. Virkamieslautakunta käsitelisi tuomarille annetun varoituksen sellaisessa kokoonpanossa, johon kuuluisi tuomariyhdistysten keskusjärjestön nimeämiä jäseniä. Nämä eivät kuitenkaan muodostaisi lautakunnassa enemmistöä.

Tuomioistuin voisi määrätä tuomarin pantavaksi viralta sakolla rangaistusta tahallisesta rikoksesta, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai muu vastaava rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina.

Työkykynsä menettäneelle tuomarille antaisi hakemuksettoman eron edelleen pääsääntöisesti hovioikeus. Eroa koskeva asia käsiteltäisiin lainkäyttöasiana hakemusasioista säädettyssä järjestyksessä. Hovioikeuden päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutusosasto-oikeuden tuomarille eron antaisi kuitenkin korkein hallinto-oikeus.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2008.

SISÄLLYSLUETTELO

Esityksen pääasiallinen sisältö	1
Sisällysluettelo	2
Yleisperustelut	3
1 Nykytila	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Tuomarin vastuu käyttäytymisestään	3
Tuomarin käyttäytymisen valvonta	4
Tuomarin työkyvyn valvonta	6
1.2 Pohjoismainen lainsäädäntö ja käytäntö	6
Ruotsi	6
Norja	7
Tanska	7
Islanti	8
1.3 Nykytilan arviointi	9
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3 Vaikutukset	11
4 Asian valmistelu	11
Yksityiskohtaiset perustelut	13
1 Lakiehdotusten perustelut	13
1.1 Laki rikoslain 2 luvun 7 ja 10 §:n muuttamisesta	13
1.2 Laki valtion virkamieslain muuttamisesta	13
2 Voimaantulo	15
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	15
Lakiehdotukset	
rikoslain 2 luvun 7 ja 10 §:n muuttamisesta	16
valtion virkamieslain muuttamisesta	17
Lagförslagen	
om ändring av 2 kap. 7 och 10 § i strafflagen	25
om ändring av statstjänstemannalagen	26
Liite	
Rinnakkaistekstit	
Bilaga	
Parallelltexter	

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tuomarin vastuu käyttäytymisestään

Valtiollisten tehtävien jaon mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet. Tuomiovallan käytössä tuomioistuimet antavat yksilöille ja yhteisölle oikeussuojaa soveltamalla yleistä lakia yksittäistapauksessa. Tuomioistuimen riippumattomuus tarkoittaa ennen muuta tuomarin tuomitsemistoiminnan riippumattomuutta kaikista muista vaikuttimista kuin lain säännöksistä. Tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuus varmistaa yksilöjen ja yhteisöjen oikeussuojan toteutumisen juuri sillä tavalla kuin yksittäistapauksessa sovellettavassa laissa on säädetty.

Tuomarin riippumattomuus on toteutettu niin, että tuomarille on perustuslain 103 §:ssä turvattu erityinen virassa pysymisoikeus. Tuomaria ei voida julistaa virkansa menettäneeksi muutoin kuin tuomioistuimen tuomiolla. Häntä ei saa myöskään ilman suostumustaan siirtää toiseen virkaan, ellei siirto aiheudu tuomioistuinlaitoksen uudelleen järjestämisestä.

Vaikka tuomarin asemaa virassaan suojaa muita virkamiehiä vahvempi virassa pysymisoikeus, ovat tuomarit virkamiehiä. Valtion virkamiesten oikeusasemasta ja virkavastuusta säädetään perustuslain 118 §:ssä ja valtion virkamieslaissa (750/1994). Virkamieslain säännökset koskevat pääosin myös tuomaria. Tuomareiden aseman erityispiirteistä säännellään lain 12 luvussa, jonka 45 §:ssä säädetään miltä osin virkamieslakia ei sovelleta tuomareihin.

Tuomarilla tarkoitetaan valtion virkamieslaissa kuten muussakin lainsäädännössä tuomioistuimeksi organisoidun lainkäyttöelimen puheenjohtajaa tai jäsentä. Tuomareiden lisäksi tuomioistuimissa työskentelee myös lakimieskoulutuksen saaneita esittelijöitä ja kärjäviskaaleja. Valtion virkamieslain 48 §:n erityissäännöksen perusteella tuomarina pidetään lain tarkoittamalla tavalla myös korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden esittelijää. Hovioikeuden, vakuutusosasto-oikeuden ja hallinto-oikeuden esittelijä tai kärjäoikeuden kärjäviskaali eivät sen sijaan ole virkansa puolesta tuomarin asemassa.

Virkamiehen ja tuomarin vastuu voi olla myös rikos- tai vahingonkorvausvastuuta.

Virkamiesten rikosoikeudellista virkavastuuta koskevat säännökset ovat rikoslain 40 luvussa, jossa säädetään virkarikoksista. Virkarikoksen seuraamuksena voi olla rikosasiaa käsitelleen tuomioistuimen määräämä viraltapano, jos rikos osoittaa virkamiehen ilmeisen sopimattomaksi tehtävänsä. Viraltapanon tarkoituksena on mahdollistaa virantoimituksen päättäminen, kun virkamies ei rikoksen vuoksi ole enää sovelias toimimaan virassaan. Rikoslain 2 luvun 7 §:n 1 momentin (792/1989) mukaan 40 luvun rangaistussäännöksissä tarkoitettu viraltapano käsittää sen viran tai julkisen tehtävän menettämisen, jossa rikos tehtiin. Jos virkamies on siirtynyt siitä virasta, jossa rikos on tehty, toiseen vastaavanlaiseen virkaan, viraltapano käsittää tuon viran menettämisen.

Viraltapano voi seurata myös muusta rikoksesta kuin virkarikoksesta. Näistä tilanteista säädetään rikoslain 2 luvun 10 §:ssä (604/2002). Mainitussa lainkohdassa viraltapanomääräyksen antaminen riippuu rikoksen törkeydestä ja siitä seuraavan rangaistuksen ankaruudesta. 1) Viraltapano on ehdoton, jos virkamies tuomitaan elinkaudeksi vankeuteen. 2) Viraltapano on pääsääntöistä, jos

virkamies tuomitaan vankeuteen vähintään kahdeksi vuodeksi. Viraltapanosta voidaan kuitenkin tällöin luopua, jos tuomioistuimien katsoo, ettei rikos osoita tuomittua sopimattomaksi olemaan virkamiehenä. 3) Viraltapano on harkinnanvaraista, jos virkamies tuomitaan tahallisuudesta rikoksesta vankeuteen alle kahdeksi vuodeksi. Viraltapano on tällöin tuomittava, jos rikos osoittaa tekijän ilmeisen sopimattomaksi olemaan virkamiehenä. Rikoslain 2 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa viraltapano käsittää sen viran ja julkisen tehtävän tai niiden virkojen ja julkisen tehtävän menettämisen, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä on.

Viraltapanoa ei siis voida tuomita, jos tekijä tuomitaan tuottamuksellisesta rikoksesta alle kahden vuoden vankeusrangaistukseen tai tahallisuudesta rikoksesta sakkoon.

Virkarikoksesta sakkoa lievempi seuraamus on varoitus. Se voidaan tuomita seuraamukseksi vain tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta (RL 40: 10 §). Rikosoikeudellisesta varoituksesta tulee merkintä virkamiehen nimikirjaan.

Virkamiehen vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslain 3 ja 4 luvussa (412/1974).

Muiden virkamiesten kuin tuomareiden virkamiesoikeudellinen virkavastuu toteutuu hallinnollisessa järjestyksessä valtion virkamieslain mukaisesti virkamiehelle annettavana varoituksena tai virasta erottamisena. Kirjallinen varoitus voidaan virkamieslain 24 §:n mukaan antaa virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä. Varoitus kohdistuu seuraamuksena etupäässä sellaiseen virkamiehen moitittavaan toimintaan, joka ei ole vakavuudeltaan riittävä virkamiehen irtisanomiseen. Hallinnollisessa järjestyksessä annettua varoituksesta ei tehdä merkintää nimikirjaan. Vähäisistä rikkomuksista esimies voi antaa virkamiehelle myös suullisen tai kirjallisen huomautuksen. Kysymys on silloin työnjohdollisesta toimenpiteestä, jota ei ole laissa erikseen säännelty.

Valtion virkamiehen on virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Saman lainkohdan 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Molemmat lainkohdat koskevat myös tuomaria.

Tuomarille ei siis voida antaa valtion virkamieslain 24 §:n mukaista kirjallista varoitusta. Tuomarille voidaan kuitenkin antaa sitä lievempi suullinen tai kirjallinen huomautus.

Tuomarin käyttäytymisen valvonta

Perustuslain 99 §:n 2 momentin mukaan ylimmät tuomioistuimet valvovat lainkäyttöä omalla toimialallaan. Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on perustuslain 108 ja 109 §:n nojalla muun muassa valvoa, että tuomioistuimet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tuomioistuinten riippumattomuuden johdosta ylimmät laillisuusvalvojat voivat puuttua tuomioistuimelle kuuluvan harkintavallan käyttöön siinä, miten tuomari on ratkaissut asian vain aivan poikkeuksellisesti silloin, kun harkintavallan rajat on ilmeisen selvästi ylitetty. Sen sijaan laillisuusvalvojat voivat valvoa tuomarin menettelyä ja käyttäytymistä oikeudenkäynnin aikana.

Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen käytettävissä olevat toimenpiteet ovat samankaltaiset. Mahdollisia toimenpiteitä ovat virkasyyte, huomautus, käsityksen lausuminen tai esitys. Ankarin toimenpide on virkasyytteen nostaminen.

Syytteen nostamisesta tuomaria vastaan lainvastaisesta menettelystä virkatoiminnassa päättää perustuslain 110 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri tai oikeusasiamies. Syytteen ajaa valtakunnansyyttäjänviraston valtiosyyttäjä. Tuomareiden virkasyytteet käsitellään pääsääntöisesti hovioikeudessa.

Jos tuomari on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, mutta syytteen nostaminen ei ole tarpeen, virheen tehneelle voidaan antaa huomautus. Sen tarkoituksena on ehkäistä virheen toistuminen ja ohjata oikeaan menettelyyn vastaisuudessa.

Jos todettuun lainvastaiseen menettelyyn tai velvollisuuden laiminlyöntiin liittyy lieventäviä asianhaaroja tai sellaisen toteaminen on oikeudellisesti tulkinnanvaraista, voidaan huomautuksen sijasta tyytyä käsityksen lausumiseen. Laillisuusvalvoja lausuu tällöin käsityksensä lainmukaisesta menettelystä tai kiinnittää valvottavan huomiota vastaisen varalle perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista edistäviin näkökohtiin. Käsitys voi olla luonteeltaan joko moittiva tai ohjaava. Käytännössä vähäiset virheet ja tulkinnanvaraiset tapaukset johtavat tavallisimmin käsityksen lausumiseen.

Viranomaiselle voidaan tehdä myös esitys tapahtuneen virheen oikaisemiseksi ja epäkohdan korjaamiseksi. Usein viranomaisen virhe tosin oikaistaan tai epäkohta korjataan heti, kun laillisuusvalvoja on siihen esimerkiksi selvityspyynnöin puuttunut.

Ylimmät laillisuusvalvojat keskittyvät tuomioistuimiin kohdistuvassa valvonnassaan menettelyllisiin oikeusturvatakeisiin. Siinä kysytään, onko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja Suomen perustuslain 21 §:ssä turvattu oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin toteutunut yksittäistapauksessa. Tyypillisiä esimerkkejä ovat asioiden käsittelyn viipyminen, tuomarin käytös ja asiakkaan kohtelu. Myös ratkaisujen asianmukaiseen perustelemiseen on kiinnitetty huomiota. Oikeusasiamies on kannanotoillaan pyrkinyt kehittämään ns. hyvää tuomioistuintapaa.

Tuomioistuimen ja yksittäisen tuomarin menettely tulee ylimpien laillisuusvalvojen tutkittavaksi joko kantelun johdosta, viranomaisen aloitteesta tai laillisuusvalvojan omana aloitteena. Yksityiset henkilöt tai yhteisöt voivat kannella oikeuskanslerille tai oikeusasiamiehelle, jos he katsovat, että ylimmän laillisuusvalvojan valvontavaltaan kuuluva henkilö, viranomainen tai muu yhteisö on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä.

Hovioikeuden on hovioikeuslain (56/1994) 2 §:n 3 momentin mukaan valvottava alaistensa tuomioistuinten toimintaa ja ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin havaitsemiensa epäkohtien poistamiseksi. Tässä tarkoituksessa hovioikeuden on hovioikeusasetuksen (211/1994) 23 §:n 2 momentin mukaisesti laadittava alioikeuden valvonnassa havaitsemistaan asioista kertomus, joka on toimitettava tiedoksi laillisuusvalvojille. Lisäksi hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa.

Alioikeuksien valvonnassa hovioikeudet seuraavat muun muassa lainkäytön tasoa sekä oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta, asioiden jakautumista lainkäyttöhenkilökunnan kesken, käsittelyn joutuisuutta ja säädettyjen määräaikojen noudattamista, tuomioistuinharjoittelun järjestämistä ja valtioneuvoston oikeuskanslerin valvontaa koskevissa kirjeissään erityisesti esille nostamia kysymyksiä. Valvontaan kuuluu myös tarpeellista ohjausta.

Tuomarin työkyvyn valvonta

Tuomari on valtion virkamieslain 19 §:n nojalla velvollinen antamaan asianomaisen viranomaisen pyynnöstä tehtävänsä hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja ja hänet voidaan määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen hänen tehtävänsä hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Jos tuomari kieltäytyy tutkimuksista, hänet voidaan lain 40 §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla pidättää virantoimituksesta samoin kuin 3 kohdan nojalla, jos hänellä on sellainen sairaus, joka haittaa olennaisesti viran hoitoa.

Jos tuomari on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä, hän on valtion virkamieslain 46 §:n 2 momentin mukaan velvollinen eroamaan valtion palveluksesta. Jollei tuomari tällöin eroa, on sen tuomioistuimen, jossa häntä on syytettävä virkarikoksesta, annettava hänelle hakemuksetta ero. Eron käsittelevä tuomioistuin on pääsääntöisesti hovioikeus, jossa asia käsitellään hovioikeusasetuksen 9 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesti täysistunnossa oikeushallintoasiana. Valtion virkamieslain 58 §:n mukaan hovioikeuden päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Korkeimman oikeuden ennakkotapauksen 2004:110 mukaan perustuslain 21 §:n 1 momentista kuitenkin johtuu, että hovioikeuden päätökseen täytyy voida hakea muutosta asian tutkimiseksi lainkäyttäjärjestyksessä.

1.2 Pohjoismainen lainsäädäntö ja käytäntö

Ruotsi

Ruotsin perustuslaki sisältää säännöksen tuomarin riippumattomuudesta. Perustuslain mukaan mikään viranomainen ei saa määrätä miten tuomioistuin ratkaisee yksittäisen asian tai kuinka se soveltaa oikeusohjeita yksittäistapauksessa. Perustuslaissa säädetään myös tuomarin erottamattomuudesta. Vakainainen tuomari voidaan erottaa virastaan vain, jos hän rikoksella tai vakavalla tai toistuvalla virkavelvollisuuksien laiminlyönnillä osoittautuu ilmeisen sopimattomaksi virkaan. Jos tuomarin erottamisesta on päättänyt muu viranomainen kuin tuomioistuin, tuomarilla on oikeus saattaa päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi. Vastaava soveltuu myös, jos tuomari on pidätetty virantoimituksesta tai velvoitettu lääkärintarkastukseen.

Julkisesta palvelussuhteesta säädetty laki koskee myös tuomareita, mutta vain osittain ylimpien tuomioistuinten jäseniä. Laissa on säädetty kurinpidollisesta vastuusta. Kurinpitorangeistus voidaan määrätä julkishallinnon työntekijälle, joka tahallaan tai varomattomuudesta laiminlyö tehtävänsä kuuluvia velvollisuuksia. Olosuhteisiin nähden vähäisestä virheestä ei saa määrätä kurinpitorangeistusta. Kurinpitorangeistuksia ovat varoitus ja palkanalennus.

Kurinpitoasiat käsitellään valtion kurinpitolautakunnassa (*statens ansvarsämnd*). Lautakunta käsittelee myös erottamista, virantoimituksesta pidättämistä ja lääkärintarkastukseen määräämistä koskevat asiat. Lautakunta on viisijäseninen hallinnollinen toimielin. Lautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, joilla on oltava kokemusta vakinaisesta tuomarin tehtävästä. Edelleen lautakuntaan kuuluu työntekijöitä edustava jäsen sekä kaksi poliittisten puolueiden nimeämää jäsentä. Lautakunnan päätöksestä voi valittaa työtuomioistuimeen, jos työntekijä kuuluu ammattijärjestöön ja järjestö haluaa avustaa häntä asiassa. Muussa tapauksessa asia käsitellään yleisessä alioikeudessa. Julkisesta palvelussuhteesta säädetyn lain säännöksiä kurinpidollisesta vastuusta sovelletaan muihin tuomareihin paitsi ylimpien tuomioistuinten jäseniin, joita koskevat kurinpitoasiat käsitellään korkeimmassa oikeudessa.

Lautakunnan käytännön mukaan tuomarin käyttäytymiseltä tulee odottaa vilpittömyyttä ja moitteettomuutta. Jos tuomari on syylistynyt rikokseen, josta on seurannut sakkoa ankarampi rangaistus, olisi silmiinpistävä, jos hän saisi säilyttää virkansa. Rikoksiin syylistyneen tuomarin siirtämistä pois rikosasioiden käsittelystä ei ole pidetty oikeana seuraamuksena, koska tuomarille on asetettava samat vaatimukset riippumatta siitä, millaisia asioita hän käsittelee. Lautakunnan käytännössä esimerkiksi syylistyminen toistuvasti näpistyksiin on osoittanut henkilön sopimattomaksi toimimaan tuomarina.

Oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin laillisuusvalvonta kohdistuu myös tuomioistuimiin. Ne voivat saattaa kurinpitoasian lautakunnan käsiteltäväksi. Valvontakäytännössään oikeusasiamies on puuttunut esimerkiksi asioiden käsittelyn hitauteen, päätösten perustelujen puutteellisuuteen ja muihin menettelyvirheisiin.

Norja

Norjan perustuslain mukaan tuomarit ovat erottamattomia. Heidät voidaan erottaa vain oikeudenkäynnin jälkeen tuomiolla. Virantoimituksesta pidättäminen on mahdollista, mutta oikeudenkäynti tuomarin erottamiseksi on aloitettava välittömästi sen jälkeen. Tuomari voidaan erottaa, jos hän osoittautuu käytöksellään virassa tai sen ulkopuolella sopimattomaksi tehtävänsä tai rikkoo sitä arvostusta ja luottamusta, joka on välttämätöntä viran hoitamiseksi. Erottaminen on mahdollista myös, jos tuomari on käyttäytynyt karkean ymmärtämättömästi virassaan tai uhmannut saamaansa varoitusta tai moitteesta huolimatta rikkonut virkavelvollisuuksiaan. Ylempi tuomioistuin voi lisäksi omasta aloitteestaan tuomita tuomarin oikeudenkäyntirikoksesta, jos se havaitsee asiaa muutoin tutkiessaan, että asiaa alemmassa oikeudessa käsitellyt tuomari on syylistynyt selvästi moitittavaan tai rikolliseen menettelyyn oikeudenkäynnin aikana. Käytännössä rangaistuksia tuomitaan harvoin.

Norjaan on vuonna 2002 perustettu valvontavaliokunta (*tilsynsutvalget*), joka käsittelee tuomareihin kohdistettuja kanteluita ja kurinpitoasioita. Valiokunnassa on viisi jäsentä, joista kaksi on tuomareita, yksi asianajaja ja kaksi kansalaisten edustajaa. Seuraamukset voivat olla arvostelu tai varoitus. Asian voi saada vireille paitsi kuka tahansa oikeudenkäyntiin osallinen, jota tuomarin menettely koskee, myös oikeusministeriö, tuomioistuinhallitus ja tuomioistuimen päällikkö. Viimeksi mainituilla on oikeus laittaa vireille myös tuomarin käyttäytymistä virantoimituksen ulkopuolella koskeva asia. Kurinpitomenettelyn kohteena voivat olla kaikki muut paitsi korkeimman oikeuden tuomarit. Kurinpitolautakunnan ratkaisusta saa valittaa laintulkinnan, käsittelyn ja tosiasiatietojen osalta.

Valiokunta on käytännössään usein arvostellut tuomareita asioiden viipymisestä. Ongelmaksi ovat muodostuneet kantelut, joissa tyytymättömyys perustuu tosiasiaa enemmän tuomarin tekemään ratkaisuun kuin tuomarin menettelyyn ja käyttäytymiseen ratkaisua tehtäessä. Kantelijat eivät ole ymmärtäneet, että valiokunta ei valvo ratkaisujen oikeellisuutta. Tästä syystä suurin osa kanteluista ei olekaan johtanut seuraamukseen.

Tanska

Tanskan perustuslaissa on säännökset tuomioistuinten ja tuomareiden toiminnan riippumattomuudesta. Tuomari voidaan erottaa vain tuomiolla eikä tuomaria voida siirtää toiseen virkaan vastoin tahtoaan.

Tuomioistuimen päällikkö voi antaa tuomarille varoituksen. Varoitus voidaan antaa, jos tuomari on virantoimituksessa syyllistynyt sellaiseen laiminlyöntiin tai huolimattomuuteen, joka ei ole lain mukaan rangaistavaa. Varoitus voidaan myös antaa, jos tuomari muutoin menettelee asiattomasti tai sopimattomasti. Varoitus voidaan antaa paitsi päällikön omasta myös tuomioistuimen asiakkaan aloitteesta. Jos asia ei laatussa vuoksi sovellu päällikön käsiteltäväksi, hän voi siirtää sen erityisen kantelu-oikeuden (*Den saerlige Klageret*) käsiteltäväksi.

Kantelu-oikeudessa on kolme tuomaria, jotka kuningas nimittää oikeusministerin esityksestä 10 vuoden toimikaudeksi. Tuomareita on yksi jokaisesta oikeusasteesta.

Jokainen, joka katsoo, että tuomari on loukannut häntä asiattomalla tai sopimattomalla käytöksellä virantoimituksessa, voi kannella kantelu-oikeuteen. Tuomioistuimen päällikölle tehtävää kantelua ja kantelu-oikeudelle tehtävää kantelua koskevat perusteet ovat siten osittain päällekkäiset. Päällikölle tehtävä kantelu on tarkoitettu lievempiin tapauksiin kuin kantelu-oikeudelle tehtävä kantelu. Kantelija voi kuitenkin valita jommankumman.

Oikeusministerillä on oikeus pyytää, että valtakunnansyyttäjä nostaa kanteen tuomaria vastaan kantelu-oikeudessa, jos tuomari on menettelyllään heikentänyt tuomarin toimen edellyttämää arvonantoa ja luottamusta.

Mikäli kantelu-oikeus ei heti hylkää kantelua, asiassa hankitaan tuomarin selitys ja asianosaisten huomautukset. Jos kantelu hylätään, kantelu-oikeus voi tuomita kantelijan sakkorangaistukseen, mikäli kantelulle ei ole ollut hyväksyttävää syytä. Jos kantelu menestyy, kantelu-oikeus voi joko paheksua tuomarin menettelyä tai rangaista häntä sakolla. Kantelu-oikeus voi erottaa tuomarin, jos hänen menettelynsä on ollut törkeää tai jos hänet on aikaisemmin tuomittu kantelu-oikeudessa.

Kantelu-oikeuden ratkaisu annetaan julkisessa oikeudenkäynnissä. Erottamiseen päätyneestä ratkaisusta voidaan valittaa suoraan korkeimpaan oikeuteen. Muissa tapauksissa valittaminen edellyttää valituslupaa.

Islanti

Islannissa tuomareiden oikeuksista ja velvollisuuksista on säädetty tuomioistuinlaki. Virkaan nimitettävä tuomari ei ole saanut syyllistyä rangaistavaan tekoon, joka yleisen mielipiteen mukaan on kunniaton. Hän ei myöskään ole aikaisemmalla käyttäytymisellään saanut vaarantaa yleisön luottamusta tuomareihin.

Jokainen, joka katsoo, että tuomari on virassaan loukannut hänen oikeuksiaan, voi kannella erityiselle oikeudellisten toimintojen komitealle. Komiteassa on kolme jäsentä, joista oikeusministeri nimittää yhden tuomarijärjestön ja toisen oikeustieteellisen tiedekunnan ehdotuksesta. Kolmannen jäsenen tulee täyttää korkeimman oikeuden tuomarin kelpoisuusehdot. Komitea voi päätöksessään joko arvostella tuomarin toimintaa tai antaa hänelle huomautuksen.

Jos tuomioistuimen päällikkö katsoo tuomarin ammatillisen käytöksen, esiintymisen tuomarina tai hänen yksityisen käytöksensä ansaitsevan arvostelua, päällikkö voi suullisesti tai kirjallisesti ojentaa tuomaria. Jos tuomari ei ojennu tai jos päällikkö pitää asiaa vakavana, hän voi siirtää asian käsittelyn komitealle. Tuomari, jolle komitea on antanut huomautuksen, voi saattaa asian oikeusministerin käsiteltäväksi. Jos tuomari ei noudata saamaansa huomautusta tai jos hän saa toisen huomautuksen kolmen vuoden kuluessa, tuomari voidaan pidättää virasta tilapäisesti. Näin voidaan tehdä myös, jos hän ei enää täytä viran yleisiin kelpoisuusvaatimuksiin kuuluvaa

edellytystä nuhteettomasta käytöksestä. Kun tuomari on tilapäisesti pidätetty virasta, oikeusministerin on nostettava alioikeudessa kanne hänen erottamiseksi.

1.3 Nykytilan arviointi

Tuomioistuimille säädettyjen tehtävien lisääntyessä luottamuksen säilyttäminen tuomioistuinten toiminnan asianmukaisuuteen on tärkeää. Yleisön luottamus tuomioistuinten toimintaan syntyy henkilökohtaisten kokemusten ja tiedotusvälineiden tuomioistuimista välittämän julkisuuskuvan perusteella.

Tuomioistuinten on toimittava tehokkaasti ja laadukkaasti. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi tuomioistuimessa asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Valtiollista tehtäväänsä toimittaessaan tuomioistuimet ovat myös tulosohjattuja yksikköjä. Toiminnan tuloksellisuudesta vastaa tuomioistuimen päällikkötuomari.

Tuomarin on käyttäydyttävä asianmukaisesti niin virantoimituksessa kuin sen ulkopuolellakin. Tuomarin riippumaton asema tuomitsemistoiminnassa ei tarkoita, että hänen virantoimituksensa tulisi jäädä kokonaan ulkopuolisen arvioinnin ulottumattomiin. Riippumattomuus ei suojaa tuomarin henkilökohtaisia näkemyksiä viranhoidon vaatimuksista esimerkiksi virkatehtävien toimittamisen tapaa, järjestystä ja niihin käytettävää aikaa koskevissa kysymyksissä. Riippumattomuutta ei ylipäättäen ole säädetty varta vasten tuomarin, vaan oikeussuojaa hakevien asianosaisten aseman turvaamiseksi. Päällikkötuomari vastaa, että hänen johtamansa tuomioistuin kykenee antamaan oikeussuojaa säädetyllä tavalla varmasti ja joutuisasti. Epäkohtien ilmetessä hänellä täytyy olla tehokkaita keinoja reagoida niihin kuitenkin niin, ettei yleisön luottamus tuomitsemistoiminnan riippumattomuuteen vaarannu.

Yleiseen luottamukseen tuomioistuinten toimintaan vaikuttaa myös tuomarin käyttäytyminen virantoimituksen ulkopuolella. Tuomarin arvovaltainen ja vastuullinen asema edellyttää sen mukaista käyttäytymistä. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 11 §:n mukaan tuomarin yleisiin kelpoisuusvaatimuksiin kuuluu oikeamielisyys. Tuomarin syyllistyminen tahalliseen rikokseen yksityiselämässä voi osoittaa hänet sopimattomaksi toimimaan tuomarina, vaikka rangaistus teosta olisikin lievä.

Tuomarille työkyvyn menettämisen perusteella annettavaa eroa koskevan asian käsittely hovioikeuden täysistunnossa hallintoasiana ei ole asianmukaista, vaan se tulisi käsitellä lainkäyttöasiana tavanomaisessa kolmen tuomarin kokoonpanossa, jossa puheenjohtajana olisi kuitenkin hovioikeuden presidentti ja esittelijänä kansliapäällikkö. Erityistä kokoonpanoa ja lainkäyttöasioiden järjestystä olisi edellytettävä, koska eroa annettaessa puututaan tuomarille perustuslaissa säädettyyn erottamattomuuteen.

Toisin kuin valtion virkamieslain 58 §:ssä säädetään, hovioikeuden eroa koskevasta ratkaisusta tulee korkeimman oikeuden ennakkotapauksen 2004:110 mukaan olla mahdollisuus hakea muutosta valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden tuomarille tulisi eron työkyvyn menettämisen perusteella antaa kuitenkin korkein hallinto-oikeus, joka perustuslain 99 §:n 2 momentin perusteella valvoo lainkäyttöä mainittujen tuomioistuinten toimialalla. Eron antamisen voidaan nimittäin katsoa edellyttävän arviota tuomarin työkyvystä nimenomaan sen tuomioistuimen tuomarin tehtävien kannalta, jossa tuomari työskentelee.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on lisätä yleisön luottamusta tuomioistuinten asianmukaiseen toimintaan. Tuomarille voitaisiin antaa samanlainen kirjallinen varoitus kuin muillekin valtion virkamiehille virkavelvollisuuksien vastaisesta toiminnasta tai niiden laiminlyönnistä. Varoituksen antaisi tuomioistuimen päällikkötuomari ja tuomarilla olisi virkamiehen tavoin oikeus hakea siihen oikaisua virkamieslautakunnalta.

Virkamieslautakunta on valtiovarainministeriön yhteydessä. Siihen kuuluvat valtion virkamieslain 49 §:n 2 momentin mukaan valtiovarainministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä. Puheenjohtaja ja kaksi jäsentä määrätään henkilöistä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijäetuja. Kolme jäsentä määrätään valtiota työnantajana edustavista virkamiehistä ja kolme jäsentä virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Puheenjohtajan ja jäsenten tulee olla perehtyneitä virkamiesoikeuteen ja lisäksi oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

Tuomarille annettua varoitusta virkamieslautakunta käsittelee kuitenkin sellaisessa kokoonpanossa, jossa virkamiesjärjestöjen nimeämien kolmen jäsenen asemesta lautakuntaan kuuluisi tuomarijärjestöjen nimeämät kolme jäsentä. Voidaan nimittäin otaksua, että tilanteessa, jossa päällikkötuomari on päättänyt antaa tuomarille virkamieslain 24 §:n mukaisen varoituksen tuomarin virkavelvollisuuksien vastaisesta toiminnasta tai niiden laiminlyönnistä, tuomarin viranhoitoon kuuluvien velvollisuuksien suhde hänen asemaansa riippumattomana lainkäyttäjänä voi olla tulkinnanvarainen. Siksi on perusteltua, että virkamieslautakuntaan kuuluisi varoitusta käsiteltäessä myös tuomarin virassa olevia jäseniä. Tämä vastaisi lainsäädäntöä muissa Pohjoismaissa. Euroopan neuvoston piirissä hyväksytyssä tuomareiden peruskirjan (*European Charter on the Statute for Judges*) ja ministerineuvoston suosituksen (*Recommendation No. R (94) 12 on the independence, efficiency and role of judges*) perusteella on pääteltävissä, että seuraamukset tuomarille kuuluvien velvollisuuksien laiminlyönnistä tulisi asettaa erillisessä valvontaelimessä, jonka jäsenistä vähintään puolet olisi tuomareita. Muussa tapauksessa asia tulisi muutoksenhakuteitse voida saattaa tuomioistuimen harkittavaksi. Tuomarijäsenet eivät muodostaisi lautakunnassa enemmistöä. Virkamieslautakunnan päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Kuitenkaan ylimmät päällikkötuomarit eivät kyllä ylimpien tuomioistuinten tuomarit hakisi oikaisua samaansa varoitukseen virkamieslautakunnalta, vaan korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden täysistunnolta.

Tuomarinvastuuta voitaisiin terävöittää myös perustamalla erillinen tuomarinvalvontalautakunta. Tästä vaihtoehdosta on kuitenkin asian valmistelussa luovuttu. Sellaisen lautakunnan tehtävät ja toimivalta muodostuisivat tuomarin virkatehtävien valvonnan osalta päällekkäisiksi ylimpien laillisuusvalvojen nykyisen toimivallan kanssa. Lisäämällä päällikkötuomarin keinoja vastata johtamansa tuomioistuimen toiminnasta voidaan tällaisen lautakunnan tehtäviä toteuttaa yksinkertaisemmin muodoin käyttämällä niitä varten jo olemassa olevia organisaatorakenteita. Virkamieslautakunta edustaa organisaationa olemassa olevaa laajapohjaista asiantuntemusta virkamiesoikeuden alalla.

Erillistä tuomarinvalvontalautakuntaa ei tarvita myöskään tuomarin yksityiselämän valvomiseksi. Sekin on toteutettavissa laajentamalla voimassa olevia rikosoikeudellisia vastuumuotoja. Siksi ehdotetaan rikoslain 2 luvun 10 §:n 2 momentin muuhun rikokseen kuin virkarikokseen perustuvan viraltapanosäännöksen muuttamista nimenomaan tuomarin osalta niin, että sakollakin rangaistavaan tahalliseen tekoon syyllistynyt tuomari voitaisiin julistaa tuomarin virkansa menettäneeksi, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai muu vastaava rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen

sopimattomaksi olemaan tuomarina. Viraltapano koskisi vain tuomarin virkaan eikä niitä muita virkoja tai julkisia tehtäviä, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä mahdollisesti on.

Viranhaltijalle rangaistuksen tuominneen tuomioistuimen on 30 päivässä ilmoitettava rangaistuksesta sille viranomaiselle, jonka alainen viranhaltija on (A 272/1926 tietojen antamisesta viran tai toimen haltijan syyttämistä koskevista jutuista 4 § 41/1944). Näin meneteltäessä päällikkötuomarilla on tieto tuomioistuimensa tuomareiden mahdollisesti saamista rangaistuksista. Tuomarivalintalautakunnalle tieto rangaistuksista välittyisi soveliaimmin hakijoista eri tuomioistuimilta pyydettävien lausuntojen kautta.

Yleisen tuomioistuimen ja työtuomioistuinneuvokselle työkyvyn menettämisen perusteella hakemuksetta annettavaa eroa koskeva asia käsiteltäisiin siinä tuomioistuimessa, jossa tuomaria olisi syytettävä virkarikoksesta. Näin asia on säännelty nykyisinkin. Käytännössä tämä tuomioistuin olisi pääsääntöisesti hovioikeus, jonka ratkaisusta voisi kuitenkin hakea muutosta valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Virkamieslakia muutettaisiin näin vastaamaan korkeimman oikeuden ennakkotapausta 2004:110. Hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden tuomarille eron antaisi kuitenkin nykyisestä poiketen korkein hallinto-oikeus.

3 Vaikutukset

Tuomareiden valvontajärjestelyt olisivat kattavia ja ulottuisivat myös tuomarin käyttäytymiseen viranhoidon ulkopuolella. Tuomioistuimen päällikkötuomarin keinot vastata tuomioistuimen toiminnan tuloksellisuudesta olisivat aikaisempaa monipuolisemmat. Yleisön luottamus tuomioistuinten asianmukaiseen toimintakykyyn paranisi.

Virkamieslautakunnan organisaatioon tulisi vähäisiä muutoksia. Ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

4 Asian valmistelu

Tuomareiden kurinpitojärjestelmää selvittänyt työryhmä arvioi mietinnössään 14.3.2000 erillisen kurinpitojärjestelmän perustamista tuomareille. Se päätyi kuitenkin ehdottamaan olemassa olevien järjestelmien käytön kehittämistä sekä valtion virkamieslain 24 §:n muuttamista niin, että kirjallinen varoitus voitaisiin antaa myös tuomarille. Työryhmä esitti myös selvitettäväksi rikoslain viraltapanosäännöksen laajentamista.

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea esitti mietinnössään (Komiteanmietintö 2003:3) erillisen tuomareiden valvontalautakunnan perustamista ylimpien laillisuusvalvojen toimivallan sijaan. Lautakunta voisi esittää arvostelua tuomarin toimintaa kohtaan tai antaa hänelle varoituksen. Lautakunta voisi myös saattaa asian vireille rikosasiaan. Toisena vaihtoehtona komitea harkitsi virkamieslain mukaisen varoituksen antamista. Päällikkötuomarin sijasta varoituksen voisi antaa esimerkiksi ylempi tuomioistuin tai jonkin tuomioistuimen erityinen kokoonpano. Kirjallisen varoituksen antamisesta tulisi komitean mielestä voida valittaa tuomioistuimeen.

Tuomarin vastuun toteuttamismuotoja on viimeksi arvioinut tuomarin vastuutyöryhmä mietinnössä 2005:16. Se ei pitänyt erillisen tuomarivalvontalautakunnan perustamista tarpeellisena. Sen sijaan se ehdotti rikoslain 2 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamista niin, että tuomari voitaisiin julistaa virkansa menettäneeksi sakollakin rangaistusta tahallisesta teosta, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai

muu vastaava rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina. Työryhmä ehdotti valtion virkamieslain muuttamista niin, että myös tuomarille voitaisiin antaa sen mukainen varoitus. Muutosta päällikkötuomarin antamaan varoitukseen olisi haettu hallintolainkäyttöjärjestyksessä ylemmältä tuomioistuimelta. Työkykynsä menettäneelle tuomarille olisi työryhmän ehdotuksen mukaan eron antanut yleisten tuomioistuinten ja työtuomioistuinten osalta se tuomioistuin, jossa häntä on syytettävä virkarikoksesta ja hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden osalta korkein hallinto-oikeus. Eron myöntämistä koskeva asia olisi yleisessäkin tuomioistuimessa käsitelty hallintolainkäyttöasiana.

Työryhmän mietinnöstä saatiin yhteensä 61 lausuntoa lähinnä tuomioistuimista sekä muun muassa Suomen Asianajajaliitolta, Valtakunnansyyttäjänvirastolta, Valtioneuvoston oikeuskanslerilta ja Eduskunnan oikeusasiamieheltä. Lausuntoyhteenvedon (Lausuntoja ja selvityksiä 2006:18) mukaan lausunnonantajien selvä enemmistö suhtautui kaikkiin ehdotettuihin muutoksiin myönteisesti. Tämä koskee myös työryhmän näkemystä erillisestä tuomarivalvontalautakunnasta. Jonkin verran kriittisesti suhtauduttiin kuitenkin päällikkötuomarin rooliin varoituksen antajana.

Käsillä oleva ehdotus perustuu tuomarinvastuutyöryhmän mietintöön ja siitä saatuun lausuntopalautteeseen. Muutoksenhakua päällikkötuomarin antamaan varoitukseen ja työkykynsä menettäneelle tuomarille annettavan eroa koskevan asian käsittelyä yleisessä tuomioistuimessa on kuitenkin arvioitu perustuslain 99 §:n 1 momentissa säädetyistä syistä toiselta pohjalta. Mainitun perustuslainkohdan mukaan ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa käyttää korkein hallinto-oikeus.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki rikoslain 2 luvun 7 ja 10 §:n muuttamisesta

7 §. Tarkoitus on, että 10 §:n uudeksi 3 momentiksi ehdotettava uusi säännös tuomarin viraltapanosta ei käsittäisi 7 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla kaikkia niitä virkoja ja julkisia tehtäviä, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä mahdollisesti on, vaan että uuden säännöksen mukainen viraltapano koskisi vain tuomarin virkaa. Tästä syystä 7 §:n 2 momentti olisi rajattava koskemaan vain 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tapauksia.

10 §. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan tuomari voitaisiin siinä mainituin edellytyksin tuomita viralta pantavaksi tuomarin virasta silloinkin, kun hänet on tuomittu muusta tahallisesta rikoksesta kuin virkarikoksesta sakkoon.

Seuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä rikoksen laatu voi tarkoittaa eri asioita rikoksen laajista riippuen. Esimerkiksi liikenne rikosten osalta se voi edellyttää törkeää tekemuotoa, kun taas henkeen ja terveyteen kohdistuvissa rikoksissa tavallinenkin tekemuoto voi täyttää tämän edellytyksen. Rikoksen toistuvuus puolestaan edellyttäisi rikoksen laajista riippumatta tavallisia tekemuotoja vähintään kaksi lyhyen ajan sisällä. Muu vastaava rikokseen liittyvä seikka voisi tulla kyseeseen seuraamuksen edellytyksenä esimerkiksi, jos tuomari on asemaansa hyväksi käyttäen pyrkinyt moitittavasti vaikuttamaan rikoksen selvittämiseen.

Jos sakkorangaistus olisi annettavissa rangaistusmääräysmenettelyssä, syyttäjän tehtävänä olisi ensi vaiheessa harkita viraltapanovaatimuksen esittämistä kärjäoikeudelle syyteasian käsittelyn yhteydessä. Rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 1 §:n mukaan menettely on nimittäin mahdollinen vain, jos tällaista viraltapanoseuraamusta ei vaadita tuomittavaksi. Kärjäoikeudessa käsiteltävässä syyteasiassa kärjäoikeuden olisi kuitenkin viran puolesta harkittava seuraamuksen tuomitsemista siitä riippumatta, onko sen tuomitsemista vaadittu.

Jos syyte tulisi käsiteltäväksi siihen kärjäoikeuteen, jonka tuomari syytetty on, olisi jonkin toisen kyseisen kärjäoikeuden tuomarin katsottava olevan esteellinen käsittelemään syytettyä. Esteettömän tuomarin määräämisestä tällaisessa tilanteessa säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 19 a §:n 2 momentissa (442/2002).

1.2 Laki valtion virkamieslain muuttamisesta

12 luku Tuomarit

45 §. Yleisperusteluissa mainituista syistä lain 24 §:ssä tarkoitettu varoitus voitaisiin ehdotuksen mukaan antaa myös tuomarille. Sanotun lainkohdan mukaan virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Virkamieslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 291/1993) mukaan oli tarpeen säilyttää mahdollisuus reagoida virkamiehen sellaiseen moitittavaan käyttäytymiseen, joka ei ollut ehdotetun 25 tai 26 §:n mukainen irtisanomisperuste. Sen vuoksi ehdotettiin 24 §:ssä säädettäväksi oikeudesta antaa virkamiehelle näissä tapauksissa kirjallinen varoitus. Myös huomautuksen antaminen olisi edelleen mahdollista, vaikka siitä ei ehdotettu nimenomaista säännöstä. Käytännössä virkamiehelle annettavaa varoitusta edeltää suullinen tai kirjallinen huomautus. Kirjallinen varoitus seuraa vasta jos yhdellä tai

useammalla huomautuksella ei ole ollut toivottua vaikutusta. Varoitus voi viime kädessä johtaa virkamiehen erottamiseen virasta, mikä ei tuomarinkohdalla tietenkään ole mahdollista.

Tuomarin virkavelvollisuudet ilmenevät asianomaisesta lainsäädännöstä. Tuomari voi syyllistyä rikoslain 40 luvussa säädettyyn virkarikokseen rikkomalla virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa. Tällainen määräys voi olla esimerkiksi tuomioistuimen työjärjestys. Varoitus voidaan tuomarille antaa sellaisesta vähäisestä virkavelvollisuuksien vastaisesta käyttäytymisestä, joka ei ole virkarikoksena rangaistava.

Muutoksesta aiheutuisi muodollinen korjaus pykälän 3 momenttiin, jossa säädetään siitä, miltä osin valtion virkamieslaki ei koske tuomarin virkaa eikä tuomaria.

46 §. Työkykynsä menettäneelle yleisen tuomioistuimen tuomarille tai työtuomioistuinneuvokselle antaisi korkeimman oikeuden presidenttiä ja jäsentä lukuun ottamatta 2 momentin mukaan hakemuksettoman eron edelleen se tuomioistuin, jossa tuomaria olisi syytettävä virkarikoksesta. Käräjäoikeuden laamannia ja kärjätuomaria syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa ja työtuomioistuinneuvosta Helsingin hovioikeudessa. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijää syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa. Hovioikeuden presidenttiä ja jäsentä syytetään virkarikoksesta korkeimmassa oikeudessa.

Eroa koskeva asia olisi yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävä lainkäyttöasiana noudattaen soveltuvin osin hakemusasioiden käsittelystä oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa (768/2002) säädettyä järjestystä. Käytännössä asia tulisi vireille joko sen tuomioistuimen päällikkötuomarin hakemuksesta, jonka tuomarille eroa haetaan, tai eron antavan tuomioistuimen omasta aloitteesta. Oikeudenkäymiskaaren 8 luku sisältää säännökset asian oma-aloitteisesta käsittelystä, asiaan osallisten kuulemisesta ja hakemusasian suullisesta istunnosta. Riitainen hakemusasia voidaan oikeudenkäymiskaaren 8 luvun 4 §:n mukaan käsitellä myös riita-asiain käsittelystä säädettyssä järjestyksessä. Menettelystä hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä riita- ja rikosasioista säädetään oikeudenkäymiskaaren 27 luvussa (165/1998). Muutoksenhausta hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemässä asiassa säädetään puolestaan oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa (104/1979).

Yleisperusteluissa mainituista syistä hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden tuomarille eron antaisi kuitenkin korkein hallinto-oikeus. Asia käsiteltäisiin korkeimman hallinto-oikeuden työjärjestyksen (193/2007) 2 luvun 16 §:n 9 kohdan mukaisesti täysistunnossa hallinnollisena asiana samalla tavalla kuin korkeimman hallinto-oikeuden presidentille ja jäsenelle annettava ero. Vaikka asiaa ei käsiteltäisikään lainkäyttöjärjestyksessä, voidaan hallintolain (434/2003) 37 ja 40 §:n mukaan hallintoasiassakin ottaa asianosaisen pyynnöstä vastaan suullista selvitystä ja todistelua.

3 momentissa säänneltäisiin tuomioistuinkohtaisesti 24 §:ssä tarkoitetun varoituksen antaminen. Varoituksen tuomarille antaisi tuomioistuimen päällikkötuomari. Päällikkötuomarille varoituksen antaisi ylemmän tuomioistuimen päällikkötuomari.

13 luku **Virkamieslautakunta**

49 - 50 §. Yleisperusteluissa mainituista syistä virkamieslautakuntaan kuuluisi tuomarille annettua varoitusta käsiteltäessä tuomariyhdistysten keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä määrätty kolme

jäsentä virkamiesyhdistysten keskusjärjestön nimeämien jäsenten asemesta. Tämän johdosta pykäliin on tehtävä eräitä sääntelyteknisiä muutoksia.

14 luku **Muutoksenhaku**

53 §. Tuomari voisi aina hakea oikaisua siihen päätökseen, jolla hänelle on annettu varoitus. Käräjätuomari, laamanni, hovioikeuden jäsen, työtuomioistuinneuvos, hallinto-oikeustuomari, markkinaoikeustuomari ja vakuutustuomari hakisivat oikaisua virkamieslautakunnalta. Virkamieslautakunnan tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen saadaan valtion virkamieslain 54 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutosta voi hakea myös se viranomainen, jonka tekemään päätökseen on haettu oikaisua virkamieslautakunnalta.

Sen sijaan hovioikeuden presidentti, työtuomioistuimen presidentti, korkeimman oikeuden jäsen ja esittelijä hakisivat oikaisua korkeimman oikeuden täysistunnolta. Vastaavasti hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus oikeuden ylituomari sekä korkeimman hallinto-oikeuden jäsen ja esittelijä hakisivat oikaisua korkeimman hallinto-oikeuden täysistunnolta.

58 §. Yleisperusteluissa mainituista syistä muutosta voisi hakea 46 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hovioikeuden päätökseen valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Päätös olisi kuitenkin heti täytäntöönpanokelpoinen muutoksenhausta huolimatta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan keväällä 2008.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Tuomarien oikeudesta pysyä virassaan säädetään perustuslain 103 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tuomaria ei voida julistaa virkansa menettäneeksi muutoin kuin tuomioistuimen tuomiolla. Saman perustuslainkohdan 2 momentin mukaan lailla säädetään tuomarin velvollisuudesta erota virasta määräässä tai työkykynsä menetettyään.

Ehdotuksella laajennettaisiin niitä edellytyksiä, joilla tuomari voitaisiin julistaa virkansa menettäneeksi. Viralta pano voisi kuitenkin edelleen tapahtua ainoastaan tuomioistuimen tuomiolla.

Niihin syihin, joiden perusteella tuomari on valtion virkamieslain 46 §:n 2 momentin mukaan velvollinen eroamaan valtion palveluksesta, ei esitetä muutoksia. Eroa koskeva asia ehdotetaan yleisissä tuomioistuimissa käsiteltäväksi suullisen käsittelyn ja muutoksenhakuoikeuden takaavassa lainkäyttöjärjestyksessä, koska eron antamisella puututaan tuomarille perustuslaissa säädettyyn virassa pysymissuojaan.

Ehdotetut lait voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rikoslain 2 luvun 7 ja 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 luvun 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 792/1989, ja
lisätään 2 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 604/2002, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

2 luku

Rangaistuksista

7 §

 Tämän luvun 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa viraltapano käsittää sen viran ja julkisen tehtävän tai niiden virkojen ja julkisten tehtävien menettämisen, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä on.

10 §

 Tuomari voidaan tuomita viralta pantavaksi tuomarin virasta myös silloin, kun hänet tuomitaan sakkoon tahallisesta rikoksesta, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai muu vastaava rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**valtion virkamieslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annettu valtion virkamieslain (750/1994) 12 luvun 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 2 momentti, 13 luvun 49 §:n 2 ja 4 momentti, 50 §:n 1 momentti, 14 luvun 53 §:n 2 momentti, sekä 58 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 45 §:n 3 momentti laissa 208/2000 ja 14 luvun 53 §:n 2 momentti laissa 677/2006, sekä

lisätään lain 12 luvun 46 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja lain 13 luvun 49 §:ään uusi 6 momentti, seuraavasti:

12 luku

Tuomarit

45 §

Mitä 9, 10 ja 22 §:ssä, 23 §:n 4 momentissa, 25-34 §:ssä, 35 §:n 2 momentissa, 8 luvussa, 40 §:n 1 momentissa, 44 §:ssä ja 66 §:n 3 momentissa säädetään, ei koske tuomarin virkaa eikä tuomaria.

46 §

Tuomari on velvollinen eroamaan valtion palveluksesta, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä. Jollei tuomari tällöin eroa, on sen tuomioistuimen, jossa yleisen tuomioistuimen tai työtuomioistuimen tuomaria olisi syytettävä virkarikoksesta, annettava hänelle hakemuksetta ero. Hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden tuomarille antaa eron korkein hallinto-oikeus. Eroa koskeva asia on yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävä lainkäyttöasiana noudattaen soveltuvin osin hakemusasioista säädettyä järjestystä. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentille ja jäsenelle antaa eron kuitenkin se tuomioistuin, jonka jäsen hän on.

24 §:ssä tarkoitetun varoituksen antaa:

1) kärjäjätuomarille kärjäjäoikeuden laamanni;

2) laamannille ja hovioikeuden jäsenelle hovioikeuden presidentti;

3) työtuomioistuineuvokselle työtuomioistuimen presidentti;

4) hovioikeuden presidentille, työtuomioistuimen presidentille ja korkeimman oikeuden jäsenelle ja esittelijälle korkeimman oikeuden presidentti;

5) hallinto-oikeustuomarille hallinto-oikeuden ylituomari;

6) markkinaoikeustuomarille markkinaoikeuden ylituomari;

7) vakuutustuomarille vakuutus-oikeuden ylituomari;

8) hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden ylituomareille sekä korkeimman hallinto-oikeuden jäsenelle ja esittelijälle korkeimman hallinto-oikeuden presidentti.

13 luku

Virkamieslautakunta

49 §

Virkamieslautakunnassa on valtiovarainministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä. Puheenjohtaja ja kaksi jäsentä

määrätään henkilöistä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijäetuja. Kolme jäsentä määrätään valtiota työnantajana edustavista virkamiehistä ja kolme jäsentä virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Puheenjohtajan ja jäsenen tulee olla perehtyneitä virkamiesoikeuteen ja lisäksi oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita. Tuomarille annettu varoituksen käsittelyä varten virkamieslautakuntaan määrätään kolme jäsentä tuomariyhdistysten keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä.

Jos virkamiesyhdistysten ja tuomariyhdistysten keskusjärjestöt eivät sitä varten määrätyn ajan kuluessa tee ehdotusta virkamieslautakunnan jäsenistä ja varajäsenistä, määrää valtiovarainministeriö kuitenkin jäsenet ja heidän varajäsenensä.

Käsiteltäessä 46 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoitusta tuomarille virkamieslautakuntaan kuuluu virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdottamien jäsenten asemesta kolme tuomariyhdistysten keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä määrättyä jäsentä.

50 §

Virkamieslautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään viisi muuta jäsentä on läsnä. Jäsenistä kahden on oltava valtiota työnantajana edustavia virkamiehiä ja kahden virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen tai 49 §:n 6 momentissa säädettyssä kokoonpanossa tuomariyhdistysten keskusjärjestön ehdottamia. Jos jäsen on poissa istunnosta tai todetaan esteelliseksi, tulee hänen varajäsenensä hänen sijaansa.

14 luku

Muutoksenhaku

53 §

Päätökseen, jolla muu viranomaisen kuin valtioneuvoston yleisistunto on antanut virkamiehelle tai muulle kuin 46 §:n 3 momentin 4 ja 8 kohdassa mainitulle tuomarille varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osa-aikaiseksi, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta tai määräaikaisesti erottanut virkamiehen virantoimituksesta, saadaan hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava virkamieslautakunnalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Viranomaisen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksen päätökseen, jolla korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden presidentti on antanut varoituksen 46 §:n 3 momentin 4 ja 8 kohdassa mainitulle tuomarille käsittelee kyseisen tuomioistuimen täysistunto.

58 §

Viranomaisen tai virkamieslautakunnan tämän lain nojalla antamaan virkamiestä koskevaan muuhun kuin 46 §:n 2 momentissa, 52, 53, 54 ja 56 §:ssä sekä 57 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätös, jota tarkoitetaan 46 §:n 2 momentissa, on kuitenkin heti täytäntöönpanokelpoinen muutoksenhakuasta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

1.

Laki**rikoslain 2 luvun 7 ja 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 luvun 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 792/1989, ja
lisätään 2 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 604/2002, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Rangaistuksista**Rangaistuksista**

7 §

7 §

Tämän luvun 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa viraltapano käsittää sen viran ja julkisen tehtävän tai niiden virkojen ja julkisten tehtävien menettämisen, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä on.

Tämän luvun 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa viraltapano käsittää sen viran ja julkisen tehtävän tai niiden virkojen ja julkisten tehtävien menettämisen, jotka tuomitulla tuomitsemishetkellä on.

10 §

10 §

Virkamies, julkista luottamustehtävää hoitava henkilö tai julkista valtaa käyttävä henkilö, joka tuomitaan elinkaudeksi vankeuteen, on myös tuomittava pantavaksi viralta. Hänet on tuomittava pantavaksi viralta myös, jos hänet tuomitaan vankeuteen määräjäksi, vähintään kahdeksi vuodeksi, paitsi jos tuomioistuimien katsoo, ettei rikos osoita tuomittua sopimattomaksi olemaan virkamiehenä tai hoitamaan julkista tehtävää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö tuomitaan vankeuteen kahta vuotta lyhyemmäksi ajaksi tahallisesta rikoksesta, hänet voidaan samalla tuomita viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan virkamiehenä tai hoitamaan julkista tehtävää.

Virkamies, julkista luottamustehtävää hoitava henkilö tai julkista valtaa käyttävä henkilö, joka tuomitaan elinkaudeksi vankeuteen, on myös tuomittava pantavaksi viralta. Hänet on tuomittava pantavaksi viralta myös, jos hänet tuomitaan vankeuteen määräjäksi, vähintään kahdeksi vuodeksi, paitsi jos tuomioistuimien katsoo, ettei rikos osoita tuomittua sopimattomaksi olemaan virkamiehenä tai hoitamaan julkista tehtävää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö tuomitaan vankeuteen kahta vuotta lyhyemmäksi ajaksi tahallisesta rikoksesta, hänet voidaan samalla tuomita viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan virkamiehenä tai hoitamaan julkista tehtävää.

Tuomari voidaan tuomita viralta pantavaksi tuomarin virasta myös silloin, kun hänet tuomitaan sakkoon tahallisesta rikoksesta, jos rikoksen laatu, toistuvuus tai muu vastaa-

20
Voimassa oleva laki

Ehdotus

va rikokseen liittyvä seikka osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi olemaan tuomarina.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

2.

Laki**valtion virkamieslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annettu valtion virkamieslain (750/1994) 12 luvun 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 2 momentti, 13 luvun 49 §:n 2 ja 4 momentti, 50 §:n 1 momentti, 14 luvun 53 §:n 2 momentti, sekä 58 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 45 §:n 3 momentti laissa 208/2000 ja 14 luvun 53 §:n 2 momentti laissa 677/2006, sekä

lisätään lain 12 luvun 46 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja lain 13 luvun 49 §:ään uusi 6 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 luku

12 luku

Tuomarit

Tuomarit

45 §

45 §

Mitä 9, 10 ja 22 §:ssä, 23 §:n 4 momentissa, 24-34 §:ssä, 35 §:n 2 momentissa, 8 luvussa, 40 §:n 1 momentissa, 44 §:ssä ja 66 §:n 3 momentissa säädetään, ei koske tuomarin virkaa eikä tuomaria.

Mitä 9, 10 ja 22 §:ssä, 23 §:n 4 momentissa, 25-34 §:ssä, 35 §:n 2 momentissa, 8 luvussa, 40 §:n 1 momentissa, 44 §:ssä ja 66 §:n 3 momentissa säädetään, ei koske tuomarin virkaa eikä tuomaria.

46 §

46 §

Tuomari on velvollinen eroamaan valtion palveluksesta, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä. Jollei tuomari tällöin eroa, on sen tuomioistuimen, jossa häntä on syytettävä virkarikoksesta, annettava hänelle hakemuksetta ero. Ennen eron antamista on tuomarille varattava tilaisuus hänelle asetetussa kohtuullisessa määräajassa antaa lausuntonsa. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentille ja jäsenelle antaa eron kuitenkin se tuomioistuin, jonka jäsen hän on.

Tuomari on velvollinen eroamaan valtion palveluksesta, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä. Jollei tuomari tällöin eroa, on sen tuomioistuimen, jossa yleisen tuomioistuimen tai työtuomioistuimen tuomaria olisi syytettävä virkarikoksesta, annettava hänelle hakemuksetta ero. Hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden tuomarille antaa eron korkein hallinto-oikeus. Eroa koskeva asia on yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävä lainkäyttöasiana noudattaen soveltuvien osin hakemusasioista säädettyä järjestystä. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentille ja jäsenelle antaa eron kuitenkin se tuomioistuin, jonka jäsen hän on.

24 §:ssä tarkoitetun varoituksen antaa:

- 1) käräjätuomarille käräjäoikeuden laamanni;
- 2) laamannille ja hovioikeuden jäsenelle hovioikeuden presidentti;
- 3) työtuomioistuinneuvokselle työtuomioistuimen presidentti;
- 4) hovioikeuden presidentille, työtuomioistuimen presidentille ja korkeimman oikeuden jäsenelle ja esittelijälle korkeimman oikeuden presidentti;
- 5) hallinto-oikeustuomarille hallinto-oikeuden ylituomari;
- 6) markkinaoikeustuomarille markkinaoikeuden ylituomari;
- 7) vakuutustuomarille vakuutus oikeuden ylituomari;
- 8) hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutus oikeuden ylituomareille sekä korkeimman hallinto-oikeuden jäsenelle ja esittelijälle korkeimman hallinto-oikeuden presidentti.

13 luku

Virkamieslautakunta

49 §

Virkamieslautakunnassa on valtiovarainministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä. Puheenjohtaja ja kaksi jäsentä määrätään henkilöistä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijäetuja. Kolme jäsentä määrätään valtiota työnantajana edustavista virkamiehistä ja kolme jäsentä virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Puheenjohtajan ja jäsenten tulee olla perehtyneitä virkamiesoikeuteen ja lisäksi oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

Jos virkamiesyhdistysten keskusjärjestöt eivät sitä varten määrätyn ajan kuluessa tee ehdotusta virkamieslautakunnan jäsenistä ja varajäsenistä, määrää valtiovarainministeriö kuitenkin jäsenet ja heidän varajäsenensä.

13 luku

Virkamieslautakunta

49 §

Virkamieslautakunnassa on valtiovarainministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä. Puheenjohtaja ja kaksi jäsentä määrätään henkilöistä, joiden ei voida katsoa edustavan työnantaja- eikä työntekijäetuja. Kolme jäsentä määrätään valtiota työnantajana edustavista virkamiehistä ja kolme jäsentä virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Puheenjohtajan ja jäsenten tulee olla perehtyneitä virkamiesoikeuteen ja lisäksi oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita. *Tuomarille annetun varoituksen käsittelyä varten virkamieslautakuntaan määrätään kolme jäsentä tuomariyhdistysten keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä.*

Jos virkamiesyhdistysten ja tuomariyhdistysten keskusjärjestöt eivät sitä varten määrätyn ajan kuluessa tee ehdotusta virkamieslautakunnan jäsenistä ja varajäsenistä, määrää valtiovarainministeriö kuitenkin jäsenet ja

50 §

Virkamieslautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään viisi muuta jäsentä on läsnä. Jäsenistä kahden on oltava valtiota työnantajana edustavia virkamiehiä ja kahden virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen ehdottamia. Jos jäsen on poissa istunnosta tai todetaan esteelliseksi, tulee hänen varajäsenensä hänen sijaansa.

50 §

Virkamieslautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään viisi muuta jäsentä on läsnä. Jäsenistä kahden on oltava valtiota työnantajana edustavia virkamiehiä ja kahden virkamiesyhdistysten keskusjärjestöjen tai 49 §:n 6 momentissa säädettyssä kokoonpanossa tuomariyhdistysten keskusjärjestön ehdottamia. Jos jäsen on poissa istunnosta tai todetaan esteelliseksi, tulee hänen varajäsenensä hänen sijaansa.

14 luku

Muutoksenhaku

53 §

Päätökseen, jolla muu viranomainen kuin valtioneuvoston yleisistunto on antanut virkamiehelle varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osa-aikaiseksi, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta tai määräaikaisesti erottanut virkamiehen virantoimituksesta, saadaan hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava virkamieslautakunnalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Viranomaisen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua.

14 luku

Muutoksenhaku

53 §

Päätökseen, jolla muu viranomainen kuin valtioneuvoston yleisistunto on antanut virkamiehelle tai muulle kuin 46 §:n 3 momentin 4 ja 8 kohdassa mainitulle tuomarille varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osa-aikaiseksi, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta tai määräaikaisesti erottanut virkamiehen virantoimituksesta, saadaan hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava virkamieslautakunnalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Viranomaisen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksen päätökseen, jolla korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden presidentti on antanut varoituksen 46 §:n 3 momentin 4 ja 8 kohdassa mainitulle tuomarille käsittelee kyseisen tuomioistuinten täysistunto.

58 §

Viranomaisen tai virkamieslautakunnan tämän lain nojalla antamaan virkamiestä koskevaan muuhun kuin 52, 53, 54 ja 56 §:ssä sekä 57 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

58 §

Viranomaisen tai virkamieslautakunnan tämän lain nojalla antamaan virkamiestä koskevaan muuhun kuin 46 §:n 2 momentissa, 52, 53, 54 ja 56 §:ssä sekä 57 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. *Päätös, jota tarkoitetaan 46 §:n 2 momentissa, on kuitenkin heti täytäntöönpanokelpoinen muutoksenhausta huolimatta.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20 . _____

1.

Lag**om ändring av 2 kap. 7 och 10 § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 2 kap. 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 792/1989, och
fogas till 2 kap. 10 §, sådan den lyder i lag 604/2002, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

2 kap.

Om straffen

7 §

 I de fall som nämns i 10 § 1 och 2 mom. innebär avsättningen förlust av den tjänst och det offentliga uppdrag eller de tjänster och de offentliga uppdrag som den dömda innehar när domen faller.

10 §

 En domare kan dömas till avsättning från domartjänst också då han eller hon döms till böter för ett uppsåtligt brott, om arten av brottet, om det upprepats eller någon annan motsvarande omständighet i anslutning till brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara domare.

 Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av statstjänstemannalagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 12 kap. 45 § 3 mom., 46 § 2 mom. 13 kap. 49 § 2 och 4 mom., 50 § 1 mom., 14 kap. 53 § 2 mom. samt 58 §, av dem sådana de lyder 12 kap. 45 § 3 mom. i lag 208/2000 och 14 kap. 53 § 2 mom. i lag 677/2006, samt

fogas till 12 kap. 46 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., och till 13 kap. 49 § ett nytt 6 mom. som följer:

12 kap.

Domare

45 §

Vad som bestäms i 9, 10 och 22 §, 23 § 4 mom., 25–34 §, 35 § 2 mom., 8 kap., 40 § 1 mom., 44 § och 66 § 3 mom. gäller inte domartjänster och domare.

46 §

En domare är skyldig att avgå från sin statliga anställning, om han på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada förlorat sin arbetsförmåga. Avgår domaren inte, skall den domstol, vid vilken en domare vid allmän domstol eller arbetsdomstolen skall åtalas för brott i tjänsten, utan ansökan entlediga honom eller henne. En domare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen eller försäkringsdomstolen entledigas av högsta förvaltningsdomstolen. Ärendet om entledigande skall vid allmän domstol handläggas som ett rättsskipningsärende med iakttagande i tillämpliga delar av den ordning som föreskrivits om ansökningsärenden. En medlem av eller presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen entledigas dock av respektive domstol.

En varning som avses i 24 § ges:

- 1) en tingsdomare av tingsrättens lagman,
- 2) en lagman och en ledamot av hovrätten av presidenten i hovrätten,
- 3) ett arbetsdomstolsråd av presidenten i arbetsdomstolen,
- 4) en president i en hovrätt, presidenten i arbetsdomstolen och en ledamot av och en föredragande i högsta domstolen av presidenten i högsta domstolen,
- 5) en förvaltningsdomare av överdomaren i förvaltningsdomstolen,
- 6) en marknadsrättsdomare av överdomaren i marknadsdomstolen,
- 7) en försäkringsdomare av överdomaren i försäkringsdomstolen.
- 8) en överdomare i förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen samt en ledamot av och en föredragande i högsta förvaltningsdomstolen av presidenten i högsta förvaltningsdomstolen.

13 kap.

Tjänstemannanämnden

49 §

Tjänstemannanämnden består av en ordförande och åtta andra medlemmar som finansministeriet förordnar för tre år i sänder. Ordföranden och två av medlemmarna förordnas bland personer som inte kan anses fö-

reträda arbetsgivar- eller arbetstagarintressen. Tre av medlemmarna förordnas bland tjänstemän som företräder staten som arbetsgivare och tre bland personer som centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna föreslår. Ordföranden och medlemmarna skall vara förtrogna med tjänstemannarätt och skall dessutom ha avlagt juris kandidatexamen. För behandlingen av en varning till en domare förordnas tre medlemmar bland personer som centralorganisationen för domarföreningarna föreslår.

Om centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna och domarföreningarna inte inom utsatt tid gör ett förslag om medlemmar och suppleanter i tjänstemannanämnden, skall finansministeriet förordna medlemmarna och deras suppleanter.

Vid behandlingen av en varning som avses i 46 § 3 mom. till en domare hör till tjänstemannanämnden i stället för de medlemmar som centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna föreslagit tre medlemmar som förordnats bland de personer som centralorganisationen för domarföreningarna föreslagit.

50 §

Tjänstemannanämnden är beslutförför då ordföranden och minst fem andra medlemmar är närvarande. Av medlemmarna skall två vara tjänstemän som företräder staten som arbetsgivare och två skall ha föreslagits av centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna eller i en sammansättning som föreskrivs i 49 § 6 mom. ha föreslagits av centralorganisationen för domarföreningarna. Om en medlem är frånvarande från ett sammanträde eller konstateras vara jävigt, träder suppleanten i hans ställe.

14 kap.

Ändringssökande

53 §

Rättelse i ett beslut genom vilket en annan myndighet än statsrådets allmänna sammanträde har givit en tjänsteman eller en annan domare än den som nämns i 46 § 3 mom. 4 och 8 punkten en varning eller permitterat eller sagt upp en tjänsteman, upplöst ett tjänsteförhållande eller ändrat ett tjänsteförhållande till en deltidsanställning, avstängt en tjänsteman från tjänsteutövning eller skilt en tjänsteman från tjänsteutövning för viss tid får sökas hos tjänstemannanämnden. Rättelseyrkandet skall tillställas tjänstemannanämnden inom 30 dagar från det att tjänstemannen fick del av beslutet. Till ett beslut i vilket rättelse får sökas skall myndigheten foga anvisning om rättelseyrkande. Ett rättelseyrkande i ett beslut med vilket presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen har givit en domare som anges i 46 § 3 mom. 4 och 8 punkten en varning behandlas i plenum i domstolen i fråga.

58 §

Ändring i andra beslut än sådana som anges i 46 § 2 mom. 52, 53, 54 och 56 § samt 57 § 1 mom. som gäller en tjänsteman och som en myndighet eller tjänstemannanämnd givit med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär. Ett beslut som avses i 46 § 2 mom. är dock genast verkställbart trots att ändring sökts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

1.

Lag**om ändring av 2 kap. 7 och 10 § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 2 kap. 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 792/1989, och
fogas till 2 kap. 10 §, sådan den lyder i lag 604/2002, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

Om straffen

7 §

I de fall som nämns i 10 § innebär avsättningen förlust av den tjänst och det offentliga uppdrag eller de tjänster och de offentliga uppdrag som den dömda innehar när domen faller.

10 §

Om en tjänsteman, en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag eller en person som utövar offentlig makt döms till fängelse på livstid skall han eller hon även dömas till avsättning. Om personen i fråga döms till fängelse på viss tid, minst två år, skall han eller hon också dömas till avsättning, utom då domstolen anser att brottet inte visar att den dömda är olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

Döms en person som avses i 1 mom. för uppsåtligt brott till fängelse för kortare tid än två år, kan han eller hon samtidigt dömas till avsättning, om brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

Föreslagen lydelse

2 kap.

Om straffen

7 §

I de fall som nämns i 10 § 1 och 2 mom. innebär avsättningen förlust av den tjänst och det offentliga uppdrag eller de tjänster och de offentliga uppdrag som den dömda innehar när domen faller.

10 §

Om en tjänsteman, en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag eller en person som utövar offentlig makt döms till fängelse på livstid skall han eller hon även dömas till avsättning. Om personen i fråga döms till fängelse på viss tid, minst två år, skall han eller hon också dömas till avsättning, utom då domstolen anser att brottet inte visar att den dömda är olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

Döms en person som avses i 1 mom. för uppsåtligt brott till fängelse för kortare tid än två år, kan han eller hon samtidigt dömas till avsättning, om brottet visar att han eller hon är uppenbart olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

En domare kan dömas till avsättning från domartjänst också då han eller hon döms till böter för ett uppsåtligt brott, om arten av brottet, om det upprepats eller någon annan motsvarande omständighet i anslutning till

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*brottet visar att han eller hon är uppenbart
olämplig att vara domare.*

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

2.

Lag**om ändring av statstjänstemannalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 12 kap. 45 § 3 mom., 46 § 2 mom. 13 kap. 49 § 2 och 4 mom., 50 § 1 mom., 14 kap. 53 § 2 mom. samt 58 §, av dem sådana de lyder 12 kap. 45 § 3 mom. i lag 208/2000 och 14 kap. 53 § 2 mom. i lag 677/2006, samt
fogas till 12 kap. 46 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., och till 13 kap. 49 § ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

12 kap.

Domare

45 §

Vad som bestäms i 9, 10 och 22 §, 23 § 4 mom., 24–34 §, 35 § 2 mom., 8 kap., 40 § 1 mom., 44 § och 66 § 3 mom. gäller inte domartjänster och domare.

46 §

En domare är skyldig att avgå från sin statliga anställning, om han på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada förlorat sin arbetsförmåga. Avgår domaren inte, skall den domstol, vid vilken han skall åtalas för brott i tjänsten, utan ansökan entlediga honom. Innan domaren entledigas skall han ges tillfälle att yttra sig inom en förelagd skälig tid. En medlem av eller presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen entledigas dock av respektive domstol.

Föreslagen lydelse

12 kap.

Domare

45 §

Vad som bestäms i 9, 10 och 22 §, 23 § 4 mom., 25–34 §, 35 § 2 mom., 8 kap., 40 § 1 mom., 44 § och 66 § 3 mom. gäller inte domartjänster och domare.

46 §

En domare är skyldig att avgå från sin statliga anställning, om han på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada förlorat sin arbetsförmåga. Avgår domaren inte, skall den domstol, vid vilken *en domare vid allmän domstol eller arbetsdomstolen skall åtalas för brott i tjänsten, utan ansökan entlediga honom eller henne. En domare vid en förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen eller försäkringsdomstolen entledigas av högsta förvaltningsdomstolen. Ärendet om entledigande skall vid allmän domstol handläggas som ett rättsskipningsärende med iakttagande i tillämpliga delar av den ordning som föreskrivits om ansökningsärenden.* En medlem av eller presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen entledigas dock av respektive domstol.

En varning som avses i 24 § ges:

- 1) *en tingsdomare av tingsrättens lagman,*
- 2) *en lagman och en ledamot av hovrätten*

Gällande lydelse

13 kap.

Tjänstemannanämnden

49 §

Tjänstemannanämnden består av en ordförande och åtta andra medlemmar som finansministeriet förordnar för tre år i sänder. Ordföranden och två av medlemmarna förordnas bland personer som inte kan anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagarintressen. Tre av medlemmarna förordnas bland tjänstemän som företräder staten som arbetsgivare och tre bland personer som centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna föreslår. Ordföranden och medlemmarna skall vara förtrogna med tjänstemannarätt och skall dessutom ha avlagt juris kandidatexamen.

Om centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna inte inom utsatt tid gör ett förslag om medlemmar och suppleanter i tjänstemannanämnden, skall finansministeriet förordna medlemmarna och deras suppleanter.

Föreslagen lydelse

av presidenten i hovrätten,

3) ett arbetsdomstolsråd av presidenten i arbetsdomstolen,

4) en president i en hovrätt, presidenten i arbetsdomstolen och en ledamot av och en föredragande i högsta domstolen av presidenten i högsta domstolen,

5) en förvaltningsdomare av överdomaren i förvaltningsdomstolen,

6) en marknadsrättsdomare av överdomaren i marknadsdomstolen,

7) en försäkringsdomare av överdomaren i försäkringsdomstolen.

8) en överdomare i förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen samt en ledamot av och en föredragande i högsta förvaltningsdomstolen av presidenten i högsta förvaltningsdomstolen.

13 kap.

Tjänstemannanämnden

49 §

Tjänstemannanämnden består av en ordförande och åtta andra medlemmar som finansministeriet förordnar för tre år i sänder. Ordföranden och två av medlemmarna förordnas bland personer som inte kan anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagarintressen. Tre av medlemmarna förordnas bland tjänstemän som företräder staten som arbetsgivare och tre bland personer som centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna föreslår. Ordföranden och medlemmarna skall vara förtrogna med tjänstemannarätt och skall dessutom ha avlagt juris kandidatexamen. *För behandlingen av en varning till en domare förordnas tre medlemmar bland personer som centralorganisationen för domarföreningarna föreslår.*

Om centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna och domarföreningarna inte inom utsatt tid gör ett förslag om medlemmar och suppleanter i tjänstemannanämnden, skall finansministeriet förordna medlemmarna och deras suppleanter.

Vid behandlingen av en varning som avses

Gällande lydelse

50 §

Tjänstemannanämnden är beslutför då ordföranden och minst fem andra medlemmar är närvarande. Av medlemmarna skall två vara tjänstemän som företräder staten som arbetsgivare och två skall ha föreslagits av centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna. Om en medlem är frånvarande från ett sammanträde eller konstateras vara jävig, träder suppleanten i hans ställe.

---

14 kap.

Ändringssökande

53 §

Rättelse i ett beslut genom vilket en annan myndighet än statsrådets allmänna sammanträde har givit en tjänsteman en varning eller permitterat eller sagt upp en tjänsteman, upplöst ett tjänsteförhållande eller ändrat ett tjänsteförhållande till en deltidsanställning, avstängt en tjänsteman från tjänsteutövning eller skilt en tjänsteman från tjänsteutövning för viss tid får sökas hos tjänstemannanämnden. Rättelseyrkandet skall tillställas tjänstemannanämnden inom 30 dagar från det att tjänstemannen fick del av beslutet. Till ett beslut i vilket rättelse får sökas skall myndigheten foga anvisning om rättelseyrkande.

Föreslagen lydelse

i 46 § 3 mom. till en domare hör till tjänstemannanämnden i stället för de medlemmar som centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna föreslagit tre medlemmar som förordnats bland de personer som centralorganisationen för domarföreningarna föreslagit.

50 §

Tjänstemannanämnden är beslutför då ordföranden och minst fem andra medlemmar är närvarande. Av medlemmarna skall två vara tjänstemän som företräder staten som arbetsgivare och två skall ha föreslagits av centralorganisationerna för tjänstemannaföreningarna *eller i en sammansättning som föreskrivs i 49 § 6 mom. ha föreslagits av centralorganisationen för domarföreningarna*. Om en medlem är frånvarande från ett sammanträde eller konstateras vara jävig, träder suppleanten i hans ställe.

---

14 kap.

Ändringssökande

53 §

Rättelse i ett beslut genom vilket en annan myndighet än statsrådets allmänna sammanträde har givit en tjänsteman *eller en annan domare än den som nämns i 46 § 3 mom. 4 och 8 punkten* en varning eller permitterat eller sagt upp en tjänsteman, upplöst ett tjänsteförhållande eller ändrat ett tjänsteförhållande till en deltidsanställning, avstängt en tjänsteman från tjänsteutövning eller skilt en tjänsteman från tjänsteutövning för viss tid får sökas hos tjänstemannanämnden. Rättelseyrkandet skall tillställas tjänstemannanämnden inom 30 dagar från det att tjänstemannen fick del av beslutet. Till ett beslut i vilket rättelse får sökas skall myndigheten foga anvisning om rättelseyrkande. *Ett rättelseyrkande i ett beslut med vilket presidenten i högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen har givit en domare som anges i 46 § 3 mom. 4 och 8 punkten en varning behandlas i plenum i domstolen i fråga.*

Gällande lydelse

58 §

Ändring i andra beslut än sådana som anges i 52, 53, 54 och 56 §§ samt 57 § 1 mom. som gäller en tjänsteman och som en myndighet eller tjänstemannanämnd givit med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär.

Föreslagen lydelse

58 §

Ändring i andra beslut än sådana som anges i 46 § 2 mom. 52, 53, 54 och 56 § samt 57 § 1 mom. som gäller en tjänsteman och som en myndighet eller tjänstemannanämnd givit med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär. *Ett beslut som avses i 46 § 2 mom. är dock genast verkställbart trots att ändring sökts.*

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
—————